

**moja osobna povijest
u multikulturalnom
mozaiku zajednice**

Moja osobna povijest u multikulturalnom mozaiku zajednice

Projekt *Moja osobna povijest u multikulturalnom mozaiku zajednice* provodio je Nansen dijalog centar u partnerstvu s Muzejom Slavonije Osijek, uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. U projekt je tijekom školske godine 2012./13. bilo uključeno 150 učenika iz osam škola Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije: iz Osnovne škole Zmajevac, iz Osnovne škole Popovac, iz Područne škole Kneževo, iz Osnovne škole dr. Franje Tuđmana iz Belog Manastira, iz Osnovne škole Markušica, iz Osnovne škole Siniše Glavaševića iz Vukovara, iz Osnovne škole Nikole Andrića iz Vukovara, iz Osnovne škole Bršadin i iz Osnovne škole Tenja.

Ciljevi projekta bili su: potaknuti učenike da nauče više o svom naslijeđu i identitetu kroz učenje o povijesti svoje obitelji, upoznavati obiteljske povijesti drugih učenika i na taj način učiti o multikulturalnosti zajednice; razvijati interkulturalne kompetencija učenika te promovirati kulturnu različitost regije kao zajedničku vrijednost i bogatstvo svih stanovnika zajednice.

Učenici su se kroz ovaj projekt upoznali s metodama istraživanja osobnih povijesti, istraživali su svoje osobne povijesti kroz razgovore sa članovima obitelji, susjedima, posjete muzejima, arhivima, kroz istraživanje starih fotografija i zapisa, izrađivali su svoja obiteljska stabala te lentu vremena mjesta u kojem žive. Svoje radove predstavili su na izložbama i prezentacijama u svojim školama, na zajedničkom susretu svih škola te kroz ovu publikaciju, koja je izbor iz sveukupnog materijala i dio priča koje su nam pokazale svo bogatstvo različitosti svakog pojedinog učenika i svake zajednice.

Projekt se provodio u okviru izvannastavne aktivnosti Kulturna i duhovna baština zavičaja (KDBZ) koja omogućuje djeci koja žive u multikulturalnoj i multietničkoj zajednici da nauče više o svom zavičaju, o kulturi i običajima naroda koji žive na ovom području, a s ciljem boljeg razumijevanja sebe i svog identiteta, te upoznavanja i poštivanja drugih i drugačijih, što je od iznimne važnosti za izgradnju odnosa i interkulturalnog društva. KDBZ se od školske godine 2011/2012 provodi kao izvannastavna aktivnost diljem Hrvatske, u 22 osnovne škole u šest županija.

NANSEN DIJALOG CENTAR

Nansen dijalog centar civilna je udruga koja djeluje posljednjih 10 godina na području istočne Hrvatske s ciljem socijalne rekonstrukcije poslijeratne multietničke zajednice. NDC provodi formalne i neformalne obrazovne programe integriranog i interkulturalnog obrazovanja, mirovnog obrazovanja te programe usmjerene na suočavanje s prošlošću.

Više o radu, programima i projektima Nansen dijalog centra potražite na: <http://www.nansen-dialogue.net/ndcosijek/>

Učitelji uključeni u provedbu projekta: Tatjana Tomek, Mirjana Šmit, Ivana Kostadinović, Iva Sušić, Nikolina Jelečević, Verica Karliček, Danijela Maširević, Andreja Zelić i Nataša Šnajder.

Povijest je učiteljica života. U korijenu riječi povijest tj. historija nalazi se značenje – to je spoznaja dobivena istraživanjem. No, zar povijest nije već napisana, objašnjena, sva poznata, zapravo dosadna? Tako je doživljavaju oni kojima se povijest predstavlja kao mrtvo slovo, kao tekst iz kojega se *štrebaju* činjenice. Tako je doživljavaju i oni koji ne shvaćaju da je svaka ispričana povijest nečija interpretacija događaja, da su događaji i činjenice prošlosti pod trajnom revizijom povjesničara. Povijest se ne mijenja, naše shvaćanje povijesti stalno.

Svi smo mi rođeni povjesničari. Svi smo se, barem jednom tijekom odrastanja, susreli s pitanjem – tko sam i odakle dolazim? Pa smo pitali mame i tate, bake i djedove, gledali prastare stvari s tavana ili dobro čuvanih kutija i slušali priče o nekome tko je tu bio prije nas, očito blizak članovima naše obitelji, ali nama dalek, nepoznat. Pojavom fotografije, isprva crno bijele, zatim one u boji naši dalji preci dobijaju lice. Ponekad već to lice odaje da nam pripada, da mu pripadam. Shvaćamo da smo dio jedne duže linije života koja ima mnogo generacija, jednu ili više prožetih kultura, nacionalnosti i osjećaja koju sami imamo dužnost prenijeti svojim potomcima.

U projektu Nansen dijalog centra *Moja osobna povijest u multikulturalnom mozaiku zajednice* učenici iz geografski udaljenih škola i različitog nacionalnog porijekla tijekom izvannastavne aktivnosti KDBZ-a bavili su se istraživanjem vlastite i zajedničke povijesti. To se ne bi puno razlikovalo od sličnih programa po čitavoj Europi da povijest ove regije nije obilježena nedavnim ratnim zbivanjima, koja učenici nisu doživjeli, no u potpunosti oblikuju njihov život i razumijevanje sebe, svojih obitelji, susjeda i područja u kojem žive. Multikulturalni mozaik je upravo riječ koju valja upotrijebiti - Slavonija, Baranja i Srijem su od odlaska Turaka do iza Drugog svjetskog rata prostor velikih ciljanih useljavanja i istjerivanja što se nedavno ponavlja. Hrvati, Srbi, Mađari, Nijemci, Rusini i drugi primorani su stalno revidirati svoje odnose i veze koje sukobi na privatnoj i grupnoj razini tjeraju vrlo često u teško promjenjive predrasude koje slabe tek izmjenom generacija. Djeca takvo stanje prihvaćaju kao nešto normalno, jer je to jedini svijet kojeg poznaju.

Sudjelovanjem u projektu učenici nisu učili povijest na klasičan način, knjigom u ruke i usvajanjem već donesenih zaključaka i objašnjenja, već pojedinačno kroz njima dostupne izvore. Čak je i pronalazak izvora ovisio isključivo o trudu istraživača kao i organizacija i prezentacija dobijenih podataka. Prostorno, istraživanje je ograničeno na mjesto u kojem žive, vremenski, na stotinjak godina. No, kako se to zna dogoditi i u etnografskom istraživanju, današnje obitelji pamte dvije do tri generacije, tj. oko sedamdesetak godina odnosno od vremena pred Drugi svjetski rat tako da su rezultati uglavnom krajnje dosegali do toga doba.

Metode istraživanja odabrane su po istome ključu. Učenici su imali zadatak istražiti dvije paralelne povijesti: svoju osobnu i obiteljsku kao i opću povijest mjesta i zajednice.

Istraživanje osobne povijesti nije uvijek lak zadatak. Svi znamo kako nam se zovu roditelji, bake i djedovi – ali znamo li kad su i gdje rođeni, tko su njihovi roditelji, kakvim su životima živjeli? Tijekom istraživanja obiteljskih fotografija na terenu, pokazalo se da u manjih zajednicama, (dakle i seoskim obiteljima) starije žene pamte ili čuvaju najviše podataka. Prije ere televizije i široke pismenosti obitelji su se večerima okupljale i razgovarale o dnevnim poslovima, o životnim i godišnjim prilikama – tu negdje provlačio se usmenom predajom i svijet njihovih predaka koji se od početka 20. stoljeća uobličio u sferu obiteljskih fotografija.

Također, osobno, privatno, obiteljsko okružje najčešće ima vrlo malo zapisanih podataka. U seoskoj obitelji podaci su se mogli čuvati na poleđini fotografija, u unutrašnjosti korica molitvenika, zapisano na vratima ormara, stolova i slično. No obiteljsko sjećanje često je jedini prostor istraživanja zbog čega se najčešće koristi metoda intervjua, tj. metoda pripovijedanja. Usmena povijest, naravno, ima svoje nedostatke jer je sjećanje često nepouzdan, subjektivno, posebno oko znanih povijesnih događanja a tijekom ispitivanja kazivač može, svjesno ili nesvjesno, preurediti svoj iskaz prilagođavajući ga onome što ispitivač očekuje. No, upoređivanjem raznih izvora, usmenih i pisanih povijesna znanost doskoči ovome problemu, dok ovaj projekt za cilj ima drugo: poticanje promišljanja i istraživanja, susretanje s novim podacima i njihovo organiziranje u logične cjeline, shvaćanje svoje uloge u obiteljskoj i socijalnoj mreži regije, shvaćanje i razumijevanje nacionalne, vjerske različitosti ukratko učenje o procesima saznavanja i shvaćanja.

Zadatak učenika bio je sljedeći: razgovarati s ukućanima i obitelji, otkriti izvore tj. članove obitelji koji imaju sjećanja ili bilješke o precima, pronaći obiteljske fotografije, metodom intervjua saznati i zapisati sve podatke o osobama te izraditi obiteljsko stablo. Shvatiti međudnose ljudi unutar stabla i vizualno ih spojiti.

Drugi sloj istraživanja bio je povijest mjesta. Učenici su tijekom istraživanja privatnog, nužno saznavali i događaje koji su imali utjecaja na njihovu, ali i ostale obitelji. Ove su podatke i činjenice u zajedničkom radu s učiteljicom unosili u zajedničku lentu vremena u kojoj se spojilo privatno, javno, nacionalno, vjersko, političko, ekonomsko rekonstruirajući povijest do sadašnjosti.

Djetetu u dobi oko desetak godina istraživanje povijesti vlastite obitelji može predstavljati zanimljiv zadatak – potrebno je, unutar uobičajenih odnosa sa svojim ukućanima i obitelji, ustanoviti jedan novi istraživački u kojem učenik sam ima ključnu ulogu. Njegovo propitkivanje i organiziranje dobijenih podataka više ne predstavlja samo privatno okružje, ono omogućuje uključivanje vlastite povijesti u šaroliku sliku lokalnih odnosa i zbivanja. Time njegova privatna povijest postaje dio opće povijesti, njegova igra istraživanje, obiteljski podatak dokument, a obiteljska iskustva postaju pokazatelji širih lokalnih, državnih, međunarodnih, pa i svjetskih procesa.

Pogledajmo zajedno što su naši istraživači pronašli.

OŠ "Dr. Franjo Tuđman", Beli Manastir

Lana Ratković – vjenčana fotografija.

Vjenčana fotografija prikazuje mojeg djeda i baku Šandora i Danicu Farkaš i njihove vjenčane kumove Feriku i kumu Veru. Vjenčali su se u crkvi u Kamencu u jedanaestom mjesecu 1971. godine, a zabavu su imali u restoranu u Kneževu. Baka i djeda su se upoznali u Branjinom Vrhu dok su radili u Sutjesci- tvornici pletene odjeće. Moja baka je na posao dolazila biciklom iz Kneževa, a djeda koji je inače iz Kneževih Vinograda stanovao je kod jedne bake s drugim radnicima u Branjini. Prije nego su se vjenčali moj djeda je dolazio u Kneževo po moju baku pa ju je vodio u šetnju. Prvi puta kada je pitao moga pradjedu može li baka s njim prošetati po parku u kući su ga ponudili slatkim od jagode i čašom vode. Kako nije znao da je običaj da se slatkog pojede jedna žličica, a da se onda otpije vode jeo je dok je mogao kako ne bi uvrijedio domaćine. Budući da nije mogao pojesti cijelu teglicu slatkog nakon nekog je vremena rekao da on više ne može to jesti na što su se svi nasmijali. Ova priča se i danas rado prepričava u mojoj obitelji.

Kristina Varga - obiteljska fotografija

Ova obiteljska fotografija snimljena je u Moroviću u Vojvodini, prikazuje mojega djedu s bratom i dvije sestre. Nažalost nitko s fotografije nije više živ, s lijeve strane nalazi se Manda zatim Medardo pa Marija i moj djeda Adam koji je bio najmlađi od djece iz obitelji Bogdanović. Ova fotografija je snimljena nakon što se moj djeda vratio iz mornarice koju je služio u Puli dvije godine i na slici moj djeda ima 26 godina. Moja mama kaže da je djeda dugo bio momak jer se oženio tek s 33 godine i još kažu da je dugo tražio pravu ženu jer svaki Adam mora imati svoju Evu.

Zlata Jovanović-obiteljsko stablo Zlata Jovanović-familija mjae

Ova fotografija prikazuje moju baku i djedu kako idu na vjenčanje. Prije se sa konjima i kočijom išlo po mladu. U kočiji je sjedio kum koji je bacao novac i pjevao pjesmu mladenačku dok je mladoženja plesao uz glazbu u kolima su sjedili roditelji, bake, djedovi. U svadbu se dolazilo obično sa tri konja od ta tri konja jedan je pripao mladoj.

P slika asta s vjode kum babma i mošu mjev mjar s s mrite. Majkurnd ku kaji š kruca a vinit dp cgank. In kruc a šidut kumutru kare a vrlit banji ša akntat kntič d n surat, da cganu a žukat in krucu ku familija. In lunt avinit ku tri kaj da d jej tri unu arumas a u cganki kare sa mrtat.

Ovo je vjenčana fotografija tatinih roditelja, mojeg djeda Božidara i bake Zlatice snimljena je u Belom Manastiru.

Asta ij slika knd sa unsurat mošimjov Boža ku babmja Zlatica in Mnštur.

Ovo je grupna fotografija djece koja su ljeetovala u vili Baranja u Dramlju kraj Crikvenice, među njima je i moj tata Mihajlo Jovanović koji je tada išao u šesti razred. Vila Baranja je ljetovalište za baranjsku djecu u kojoj su ljeetovala mnoge generacije školske djece.

Asta ij slika ku kupiji kare a fost p morija in Vila Baranja in Dramalj plng Crkvenica, da p jaj š tatmjov Mihalj, kare a tunđ a mers in šasili razred. In Vila Baranja kupiji dn Baranja mjare p morija in kare a mers mult kupij dn škol.

Beli Manastir

Podignuta parohijska pravoslavna crkva
Sv. Arhangela Mihaila

1771.

U posljednjih osamsto godina Beli Manastir je stalno bio na istom mjestu, ali su se mijenjali osvajači, gospodari i države kojima je pripadao. Beli Manastir je kroz povijest mijenjao imena, a sva imena-toponimi u vezi su s manastirima koji su postojali u tom mjestu.

1212. - prvi spomen grada u Povelji iz 1212. g. pod imenom Pel

1333. naselje se spominje pod imenom Bell

1375. naselje se spominje pod imenom Monostor

1526. Mohačka bitka – Baranja dolazi pod tursku vlast, grad Monostor je uništen, a okolice naseljavaju izbjeglice uglavnom pravoslavne vjeroispovijesti.

1687. Baranju su zauzele austrijske snage pod Eugenom Savojskim. Započinje naseljavanje Nijemaca.

1906. -1915. -građena je uskotračna pruga. Jedan od posljednjih primjeraka kompozicije uskotračne željeznice u našoj državi, nalazi se u krugu nekadašnje Tvornice šećera. Čiro, popularno nazvan vlak, godinama je vozio uskotračnom beljskom željeznicom, a prije "mirovine", u kojoj je od 1976. godine, svakodnevno je prometovao između Beloga Manastira i prigradskog naselja Šećerana. Čiro je od 2013. službeno predan u vlasništvo grada Belog Manastira.

1922. naselje se spominje pod imenom Beli Manastir.

1777.

Sagrađena barokna župna crkva sv. Martina. Sveti Martin je zaštitnik grada.

1867. naselje se spominje pod imenom Pélmonostor

1953.

hokej na Langovoj bari

Langova bara, nekadašnje jezerce u Belom Manastiru, nastalo je kao bajer Langove ciglane, koja je na tom prostoru iskopavala zemlju za potrebe izrade cigle. Nakon što je zaliha pogodne sirovine iscrpljena, ciglana je preseljena, a bajer (rupu nastalu iskopavanjem) ispunila je voda i tako je nastalo jezerce.

Beli Manastir je službeno proglašen gradom. Slika prikazuje Trg slobode prije preuređenja.

1961.

Trg slobode je sredinom 80-ih, kada je sagrađen, nazvan "Crveni trg" zbog crvene podloge ili "Trg Marka Razmetnoga", čime se aludiralo na tadašnjeg predsjednika općine Beli Manastir, Marka Brdarića, tijekom čijeg je mandata trg napravljen.

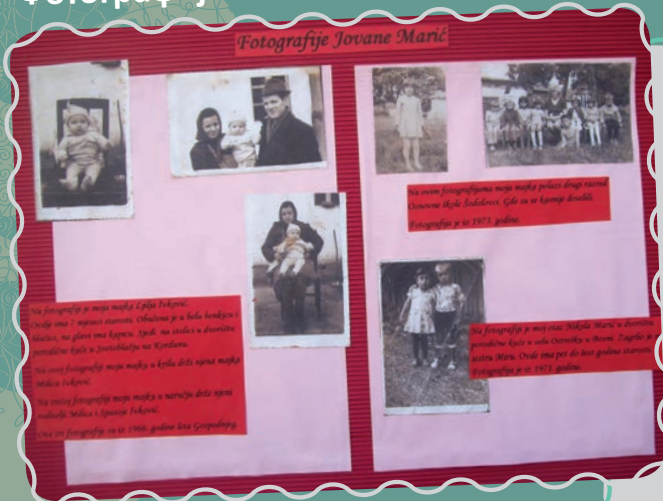

Na nedavnom natječaju za obnovu Trga slobode kao najbolje rješenje ocijenjen je rad grupe zagrebačkih arhitektica i studentica Zrinke Grosek i Ivane Miloš, Ane Mrđe i Martine Paun.

OŠ Bršadin

Фотографије Јоване Марић

На фотографији је моја мајка Љиља Ивковић.
Овде има 7 месеци старости. Обучена је у белу бенкицу и хлачице, на глави има капицу. Моју мајку у наручју држе њени родитељи Милица и Спасоје Ивковић. Ова фотографија је из 1966. године лета Господњег.

Породично стабло Нине Фанде

На овој фотографији је моја бака Радојка, мамина мама. Фотографисао ју је мој деда 1980. године у њиховом дворишту сада старе куће, јер су након маминог рођења изградили нову кућу. Носила је типичну хаљину за оно време, тада су жене мање носиле хлаче.

Za nekih 30 godina

Vraćam se kući,
prošlo je dugo,
predugo.

Stara kuća jošte stoji,
dane bez mene broji,
previše ih prođe.

Stara majka pati za mnom
djetetom njenim u dalekom svijetu.
Željnan sam njenog pogleda
blagog i očeva razgovora.

Moje selo, smanjilo se.
Sve je isto ili nije.
Druge kuće, drugi svijet.
Ma isto je, al opet
možda nije.
Gledam opet s nevjericom
ništa isto kao nekad.
Ista je samo u srcu sreća
u mom selu najveća.

Zajednički rad učenika KDBZ Bršadin

За неких 30 година

Враћам се кући,
прошло је дуго,
предуго.

Стара кућа јоште стоји,
дане без мене броји,
превише их прође.

Стара мајка пати за мном
дететом њеним у далеком свету.
Жељан сам њеног погледа
благог и очева разговора.

Моје село, смањило се.
Све је исто или није.
Друге куће, други свет.
Ма исто је, ал опет
можда није.
Гледам опет с неверицом
ништа исто као некад.
Иста је само у срцу срећа
у мом селу највећа.

Заједнички рад ученика КДБЗ Бршадин

Bršadin

1526. g. Boršod nestaje i propada pod turskim prodorima, zbog čega 1529. g. Sulejman Veličanstveni naselio prve pravoslavne obitelji, Vlahe Rošane iz sjeverne Srbije i sjeveroistočne Bosne, na prostoru Bršadina.

1526. г. Боршод нестaje и пропада под турским продорима, због чега 1529. г. Сулејман Величанствени населио прве православне породице, Влахе Рошане из северне Србије и североисточне Босне, на простору Бршадина.

1800. g. Otvorena je prva pučka škola u Bršadinu.
1800. г. отворена је прва пучка школа у Бршадину.

Još u 13. stoljeću datira prvo poznato naselje na prostoru Bršadina pod imenom Boršod.

Joш у 13. веку датира прво познато насеље на простору Бршадина под именом Боршод.

1708. g. Bršadin broji 37 pravoslavних obitelji.

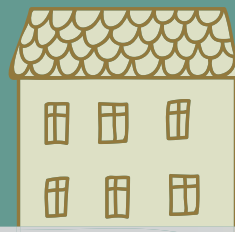
1708. г. Бршадин броји 37 православних породица.

1946. g. provedena je elektrifikacija kroz Bršadin.

1946. г. проведена је електрификација кроз Бршадин.

1857. g. iz 102 kuće školu je svaki dan polazilo 38 dječaka i 21 djevojčica.

1857. г. из 102 куће школу је сваки дан полазило 38 дечака и 21 девојчица.

1958. škola gubi status osnovne te postaje područna s prva četiri razreda. Status osnovne škole ponovno dobija 1.5.2012.g.

1958. школа губи статус основне те постаје подручна с прва четири разреда. Статус основне школе поновно добија 1.5.2012.г.

OŠ Markušica

Porodično stablo Marije Erić, učenice 8. razreda

Pradeda Tihomir (brat pradeda Radosava) bio je zemljoradnik i pograničar. Na fotografiji stoji iza psa, obučen je u uniformu, pokraj njega stoje kolege pograničari. Fotografija je snimljena u šumi u Donjoj Trešnici oko 1920. godine.

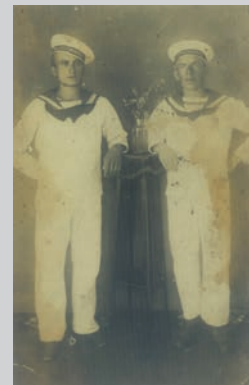
Deda Puniša Erić (1934. Donja Trešnica – 1989. Markušica), oko 1955. godine. Služio je u vojsci i dobio je ordenje za hrabrost. Na fotografiji obučen u uniformu. Kasnije je radio kao konobar u Vinkovcima.

Pradeda Radosav Petrović (1894. Donja Trešnica – 1968. D. Trešnica) u krilu drži svoju unuku Ljiljanu, iza njega su njegove dve snaje Desa i Živojka, sin Jordan i kćerka Draga. Moj pradeda Radosav bio je pekar, zemljoradnik i vojnik na Solunskom frontu. Spremljen je za slikanje; nosi ordenje, a na glavi šajkaču.

Dedq Milovan Radić (1910. Krupanj – 1985. Markušica) bio je zidar, zemljoradnik i služio je u mornarici. Fotografisao se sa kolegom iz mornarice oko 1929. godine, obučen u uniformu vojne mornarice.

Prababa Sara Petrović dev. Rajković (1900. Mišar – 1962. D. Trešnica) sa svojom snajom Spasenijom oko 1920. godine, u fotografskom studiju. Obučene su u svečane haljine s puno nakita, oko vrata nose đerdane, a u rukama drže bosiljak. Obučene su u svečanu odeću za vašar koji se održavao u centru sela pred crkvom. Prababa Sara bila je šnajderka i domaćica.

Porodično stablo Ivane Milovanović, učenice 6₁ razreda

Pred najездом Turaka mađarski i hrvatski kmetovi su izbegli i tu se naseljava srpsko stanovništvo iz Stare Srbije, a to se događalo pre velike seobe Srba pod Arsenijem Čarnojevićem. 1690. godine.

Legenda kaže da su petorica braće (Miloje, Novak, Obren, Stojan i Stanoje), tragajući za kobilom Mrkušom, došli na ovo područje i tu naselili, pa je prema kobili Mrkuši naselje dobilo ime Markušica. Od imena ovih petorice braće nastala su prezimena: Milojević (Milovanović), Novaković, Obrenović, Stojanović i Stanojević. Tako je, dakle, nastalo i moje prezime – Milovanović.

Milovanovići i Blanuše doseljavaju iz Like (Gračaca) na područje Markušice 1848. godine u posleratnoj kolonizaciji. Svoju zemlju u Lici predaju državi, a u Markušici su dobili drugu zemlju. Interesantno je to da su svi imali desetoro dece. Bavili su se poljoprivredom i radili na železnici.

Moj deda Lazo Mirković doselio je u Markušicu 1939. godine zbog posla. 1948. godine otišao je u Liku po buduću suprugu i u Markušici je zasnovao porodicu. Po zanimanju je bio pastir.

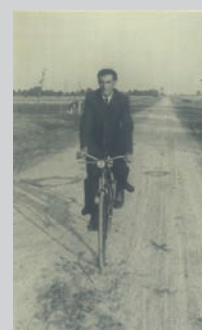
Prezime Sekulić potiče iz Bosne; neki davni predak doselio se u Koprivnu i zasnovao porodicu. Oduvek su se bavili zemljoradnjom i vinogradarstvom.

Pradeda Mirko Sekulić (1900. – 1943.),
oranje njive

Baka Zlatica Obrenović dj. Sekulić (1926. – 2010.)
bere grožđe u vinogradu

Deda Lazo Mirković
(1924. – 2003.)
na putu za Gaboš

Deda Radivoj Milovanović
(1933. -) radio je kao poštar

Markušica

1810. na mjestu stare drvene crkve sagrađene 1705. godine i posvećene Vaznesenju Gospodnjem, podignuta je nova pravoslavna crkva "Silazak Sv. Duha na apostole".

Te iste godine otvorena je Pučka narodna škola sa jednim kombiniranim razredom i jednim učiteljem.

1810. na mestu stare drvene crkve sagrađene 1705. godine i posvećene Vaznesenju Gospodnjem, podignuta je nova pravoslavna crkva "Silazak Sv. Duha na apostole".

Te iste godine otvorena je Pučka narodna škola sa jednim kombinovanim razredom i jednim učiteljem.

1943. godine, u padu sovjetskog aviona na ataru Segedinac poginula je pilotkinja Evgenija Černjiševa. Bila je pripadnica Crvene Armije i borila se protiv nacista. U spomen na njeno izvršavanje borbenih zadataka omladina sela Markušice podigla joj je spomenik na mjesnom groblju u Markušici.

1943. године, у паду совјетског авиона на атару Сегединац погинула је жена – пилот Евгенија Черњишева. Била је припадница Црвене Армије и борила се против нациста. У спомен на њено извршавање борбених задатака омладина села Маркушице подигла јој је споменик на месном гробљу у Маркушици.

Markušica (MARCUFALVA) se prvi put spominje 1469. godine kao posjed Korođa. Pred turskom najezdom mađarsko stanovništvo je pobjeglo, te su na pusta ognjišta doselili Srbi.

Маркушица (MARCUFALVA) се први пут спомиње 1469. године као посед Корођа. Пред турском најездом мађарско становништво је побегло, па су на пуста огњишта доселили Срби.

1928. Osnovan je nogometni klub "Sremac".

1928. Основан је фудбалски клуб "Сремац".

Od 1964. osnovna škola nosi naziv "Georgije Jakšić" Markušica.

Naziv škole je dan po imenu istaknutog SKOJ-evca i borca iz Markušice, koji je obješen u Loznici od strane okupatora. Upravitelj škole tada je bio Lipovac Dušan, učitelj.

Od 1964. osnovna škola nosi naziv "Georgije Jakšić" Markušica. Naziv škole je dan po imenu istaknutog SKOJ-evca i borca iz Markušice, koji je obješen u Loznici od strane okupatora. Upravitelj škole tada je bio Lipovac Dušan, učitelj.

1986. otvorena je nova zgrada centralne škole - OŠ Georgije Jakšić, od 1. do 8. razreda. 1992. škola dobiva naziv "OŠ Odred Ilija Petković Lekić", a 1997. "OŠ Markušica". Osnovana je kao škola srpske nacionalne manjine po modelu A; nastava se odvija na srpskom jeziku i ćirilicom pismu.

1986. Otvorena nova zgrada centralne škole - OŠ Georgije Jakšić, od 1. do 8. 1992. škola dobiva naziv "OŠ Odred Ilija Petković Lekić", a 1997. "OŠ Markušica". Osnovana je kao škola srpske nacionalne manjine po modelu A; nastava se odvija na srpskom jeziku i ćirilicom pismu.

1943. u centru Markušice podignut je spomenik palim borcima – žrtvama fašizma u NOB-i. Među njima je bio veliki broj Roma. Spomenik je podigao narod sela Markušice i Podrinja. U spomen na dan masovnog odlaska mještana u Partizane, svake godine, od 1943. pa sve do 90-ih obilježavao se Partizanski dan, 28. 08., polaganjem vijenaca na spomenik.

1969. u selu je kupljen prvi televizor. Jedan od prvih televizora bio je u zgradi škole, pa su ljudi navečer dolazili u školu gledati televiziju.

U selu je kupljen prvi televizor. Jedan od prvih televizora bio je u zgradi škole, pa su ljudi naveče dolazili u školu gledati televiziju.

1943. U centru Markušice podignut je spomenik palim borcima – žrtvama fašizma u NOB-u. Među njima je bio veliki broj Roma. Spomenik je podigao narod sela Markušice i Podrinja. U spomen na dan masovnog odlaska mještana u partizane, svake godine, od 1943. pa sve do 90-ih godina obeležavao se Partizanski dan, 28. 8., polaganjem vijenaca na spomenik.

Vukovar – grad susreta kultura

Vukovar je stari barokni grad s višestoljetnom poviješću.

Još od vremena srednjega vijeka, u Vukovaru su zajedno živjeli pripadnici različitih naroda. Svaka etnička grupa sa sobom je donosila svoju kulturu i način života, svoje običaje i tradiciju. Međusobni utjecaj tih tradicija stvorio je u Vukovaru jedinstven kulturni prostor. Mada su velike povijesne prekretnice neke etničke zajednice gotovo u potpunosti uništile, svaka od njih ostavila je barem mali dio svoje baštine koji se i danas može prepoznati.

DAROVNICA HERCEGA KOLOMANA

Godine 1231. herceg Koloman, brat tadašnjeg ugarskog kralja Bele IV. darovao je stanovnicima podgrađa tvrđave Valkow (Francima, Sasima, Mađarima i Slavenima) brojne slobštine, među kojima je bio i slobodan ulov ribe na Dunavu i Vuki. Građani tvrđave Valkow dobili su tom poveljom potvrdu svoje osobne slobode, čime su se izdigli iz mase neslobodnog seljaštva. Osobna sloboda bila je temelj europskog građanstva, koje se tada polako oblikovalo. Ona je omogućavala mobilnost pojedinca, a s njome i mogućnost samostalnog gospodarskog poduzetništva, pa se oko tvrđave Valkow ubrzo stvorio sloj ekonomski snažnih trgovaca i obrtnika.

FRANJEVAČKA BAŠTINA

Franjevačka prisutnost na vukovarskom se području može pratiti još od srednjeg vijeka, ali je svoj procvat doživjela u 18. stoljeću kada je u gradu sagrađen veliki barokni samostan s crkvom sv. Filipa i Jakova. Franjevci su na prostoru Slavonije i Srijema u 18. stoljeću odigrali važnu ulogu u oblikovanju domaćeg građanstva. Vukovarski franjevački samostan bio je i mjesto u kojem je u Vukovaru započelo visoko školstvo. Naime, od 1733. godine u tom je samostanu započeo filozofski studij, a od 1803. i teološki studij kroz koji su prošle brojne generacije slavonskih franjevaca. Svojim radom franjevci su ostvarili temelje kulturno-prosvjetnog života vukovarskih katolika, a i danas veliku gradsku vrijednost predstavlja njihova bogata samostanska knjižnica.

NOVI VUKOVAR

Na lijevoj obali Vuke u 18. stoljeću se razvio Novi Vukovar, koji je prema zapisu tadašnjeg putopisca Friedricha Wilhelma von Taubea bio gotovo u cijelosti naseljen Nijemcima. Doseljavanje njemačkih naseljenika bilo je dio velikog plana naseljavanja, tzv. «Impopulationspolitik», carice Marije Terezije, ali je u tome važnu ulogu odigrala i obitelj Eltz koja je prepoznala važnost dovođenja obrtnika i stručnjaka različitih struka za razvitak grada i vlastelinstva.

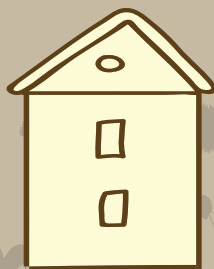
GROFOVI ELTZ

Nakon potpisivanja Mira u Srijemskim Karlovcima 1699. godine Vukovar prekida svoje veze s Osmanskim Carstvom i ponovno postaje dio europskog civilizacijskog kruga. Iz Europe, prvenstveno iz Njemačke i Češke, u grad su tijekom 18. stoljeća došli brojni trgovci i obrtnici koji su sa sobom donijeli stručna znanja, ali i srednjoeuropski način života, što se odrazilo kako u arhitekturi, tako i u svakodnevnom životu, kuhinji, oblačenju i zabavi. Od 1737. godine, kada postaju vlasnici Vukovarskog vlastelinstva, grofovi Eltz u Vukovaru postaju predvodnici toga srednjoeuropskog utjecaja.

SINAGOGA

Od početka 19. stoljeća u Vukovar, uglavnom iz Ugarske, počinju doseljavati prve židovske obitelji. Židovska je općina u gradu osnovana 1837. godine, a prva je sinagoga sagrađena već 1845., pa je uz čakovečku bila najstarija sinagoga na prostoru kontinentalne Hrvatske. Židovi su do kraja stoljeća već uvelike ojačali u Vukovaru. Kao uspješni trgovci, advokati i liječnici imali su snage sagrađiti još veću i ljepšu sinagogu. Zato su 1889. započeli s gradnjom nove sinagoge, koju je projektirao ugledni bečki arhitekt Ludwig Schöne, a stara je 1894. prodana kalvinima. Prema popisu iz 1930. u gradu je živjelo oko 600 pripadnika židovske zajednice, ali su u većini stradali tijekom Drugog svjetskog rata. Sinagoga je opljačkana i devastirana 1942. godine, kada su gotovo svi vukovarski Židovi odvedeni u ustaške i nacističke logore. Konačno je srušena 1958. godine.

ŠKOLE

U Vukovaru su već u vrijeme osmanlijske vladavine djelovale dvije muslimanske škole. Tadašnje malobrojno kršćansko (katoličko i pravoslavno) stanovništvo nije imalo organizirano školstvo u gradu. Poznato je da su u to vrijeme franjevci širom Slavonije, Srijema i južne Ugarske poučavali katoličku djecu u svojim samostanima i rezidencijama, pa je vjerojatno da su tako i hrvatska djeca u tadašnjem osmanlijskom Vukovaru dobivala osnovnu školsku poduku.

Početak 18. stoljeća osnivane su škole po konfesionalnom i jezičnom principu. Godine 1733. osnovana je srpska škola, zatim 1734. hrvatska, te 1743. godine njemačka škola. Početkom 20. stoljeća sagrađena je i Mađarska škola, koja je dobila ime po jednom mađarskom razredu koji je u njoj djelovao do Prvog svjetskog rata.

BATA

Početak tridesetih godina 20. stoljeća čuveni češki industrijalac Tomaš Bata odlučio je kod Vukovara podići veliku tvornicu cipela i gumene obuće. Tvornica je uspješno napredovala, pa je uoči Drugog svjetskog rata zapošljavala više od 3500 radnika. Tvornička uprava se brinula o cjelokupnom životu svojih radnika: u sklopu tvornice izgrađena je škola, đачki dom, sportski tereni, hotel, pa čak i aerodrom. U novoizgrađenom Borovu naselju, popularno nazvanom „Bata villa“ češki su arhitekti 1931. godine sagradili 122 jednokatne tipizirane stambene zgrade od crvene opeke sa 421 stanom. Cjelokupni kompleks Batine tvornice sa stambenim naseljem, školom i hotelom u to je vrijeme bio izraz najmodernije europske industrijske arhitekture, koja je osmišljavala cjelokupni okvir života radnika. U vrijeme nagle industrijalizacije Vukovar je zbog Bate postao važno industrijsko središte u tada još uvijek pretežito agrarno orijentiranoj Kraljevini Jugoslaviji.

GRAND HOTEL PAUNOVIĆ

Godine 1894. na mjestu nekadašnje Švicarske kuće započela je izgradnja Grand hotela (danas Radnički dom). Izgradnju je financirala ugledna srpska obitelj Paunović.

Smatra se jednom od najvažnijih vukovarskih građevina iz vremena historizma. U isto vrijeme Paunovići su u Vukovaru sagradili i svoj mauzolej, pa su gradu ostavili dva vrlo važna objekta na prelazu iz 19. u 20. stoljeće.

U Grand hotelu je 1920. godine održan drugi kongres Komunističke partije Jugoslavije. Bio je to važan događaj jer su komunisti iste godine na izborima širom tadašnje Kraljevine SHS dobili brojne glasove, što je nagovijestilo njihov kasniji politički uspon.

LAVOSLAV (Leopold) RUŽIČKA

(Vukovar, 13. rujna 1887. – Mammern u Švicarskoj, 26. rujna 1976)

Lavoslavov otac Stjepan Ružička bio je češkog porijekla, a majka Ljubica (Amalija) Sever iz domaće hrvatske obitelji. Stjepan Ružička je bio po zanimanju bačvar, iz obitelji obrtnika i poljoprivrednika u kojoj nije bilo fakultetski obrazovanih ljudi. Umro je kada je Lavoslav imao svega četiri godine, ali je njegova majka ipak uspjela naći sredstva za Lavoslavovo školovanje. Nakon gimnazije, koju je završio u Osijeku, Lavoslav odlazi na Visoku tehničku školu u Karlsruheu gdje studira kemiju. Tu ga je uočio profesor Hermann Staudinger, s kojim odlazi u Zürich kao asistent.

Godine 1939. Ružička zajedno s Adolfom Butendantom dobiva Nobelovu nagradu za kemiju i tako postaje prvi hrvatski nobelovac. Ružička je djelomično zaslužan i za drugu hrvatsku Nobelovu nagradu jer je 1942. u Zürich pozvao Vladimira Preloga, koji je 1955. također dobio Nobelovu nagradu za kemiju. Godine 1977. u rodnoj kući u Vukovaru otvoren je muzej Lavoslava Ružičke koji je potpuno devastiran u Domovinskom ratu 1991. godine.

Prema tekstu autora dr.sc. Roberta Skenderovića, Hrvatski institut za povijest (za Nansen dijalog centar Osijek)

OŠ Siniše Glavaševića, Vukovar

OBITELJSKO STABLO ANDREE DIR

mladom, koji bi nakon nekog vremena zatvorio mladoženja. Nakon svitanja zore gosti bi se razišli. Moji baka i djed će ove godine slaviti 40. godišnjicu braka sa 2 kćerke, jednim zetom i 4 unučadi.

Obiteljska povijest Andree Dir

Vjenčanje bake Marije i djeda Karla

Moji baka i djed su se upoznali 1973. godine u Borovu Naselju. Sve je počelo još od kada su kao prijatelji radili skupa u tvornici Borovo. Moj djed je zaprosio moju baku 29.7.1973 godine u Bačkoj Palanci. Na vjenčanju je bilo 150 gostiju bliže i dalje rodbine, te prijatelji. Do općine se šetalo pješke, mladenci su išli prvi, onda gosti, pa svirači.

Jednom ulicom se šetalo do općine, a drugom natrag do kuće, a usput su se prolaznici počastili od strane svatova. Svatovi su prilikom ulaska u kuću morali prijeći preko korita koje je bilo napunjeno vodom gdje su se ubacivali novčići u čast kuharicama. Oko ponoći se održavao ples sa

Istorija porodice Slađane Kotur

Ovo su moji prabaka i pradede. Ova slika je sa njihovog venčanja. Venčali su se 1937. godine. Živeli su u Trpinji na velikom imanju, imali su dva bela koňa i kочију. Bili su imućna porodica. Imali su dvoje dece, Voјислава (1940-1965) и Драгицу. Prabaka je nosila dugacke sukње и држала je do svog izgleda. Pradede je radio u fabrici, a prabaka se brinula o kući и deci.

Ovo su moji prabaka i pradede. Ova slika je sa njihovog venčanja. Venčali su se 1937. godine. Živeli su u Trpinji na velikom imanju, imali su dva bela koňa i kočiju. Bili su imućna porodica. Imali su dvoje dece, Voјислава (1940-1965) и Dragicu. Prabaka je nosila dugačke suknje i držala je do svog izgleda. Pradede je radio u fabrici, a prabaka se brinula o kući i deci.

Obiteljska povijest Teodore Sič

Anna(Suhajda) Szucs

Anna Szücs szül Suhajda úk nagymamám. Édesapám meséje alapján a 20 század kezdetén született. Legjobban amire édesapám emlékszik az pedig hogy mindig vidám és jó kedvű volt. Az ő szekrényébenn mindig talált édeségeket apu részére amejjeket ő maga is imádott. Apu nagyonn szeretett aludni őnálá,és imáda őt. Az úk mamám különösensz szeredte nézni a focit, bar mikor el esett volna a játékos jókat tudott és imádott nevetni, apukám sokszor mondja nekem hogy jókat nevetek mint az öreg mamánk, sajnós meg halt mikor apukám 7 osztájba járt 1983 bann, mint én most jelenleg. Nekem sajnós nem volt alkalmam hogy legyen úk mamám és eszt igenn nagyonn sajnálom.

Ana (Šuhajda) Sič

Ana dj. Šuhajda Sič je moja čukun baka. Mom tati je ona bila prabaka. Po tatinoj priči rođena je početkom 20. stoljeća. Najviše čega se tata sjeća je da je uvijek bila nasmijana i spremna za šalu. Mom tati je uvijek davala skrivene slatkiše koje je i sama obožavala. Tata je najviše volio spavati kod nje i najviše ju je volio. Obožavala je gledati nogomet pa se i tu slagala sa tarom. Kada bi se neki nogometaš skliznuo uvijek se glasno smijala i tata mi je često govorio da se smijem kao ona. Umrla ja kada je tata bio 7. razred – 1983. godine. Kao što sam ja sada. Ja na žalost nisam imala priliku imati prabaku i jako mi je žao zbog toga.

Obiteljska povijest Elene Kulčicki

Vjenčanje bake Jelke i djeda Joakima

1966. godine upoznali su se moji djed i baka. Među njima se rodila ljubav i oni su postali par. Svoje vijeme provodili su skupa dvije godine sve dok djeda nije dobio poziv za vojsku. Dvije godine je služio vojsku u Mornarici, ali su ostali vjerni jedno drugome. Njegova djevojka, moja baka, čekala ga je. Njihova ljubav i dalje je trajala i željeli su je ovjekovječiti sklapanjem braka. Mlađa sestra, moje bake, bila je presretna saznajući za taj radosni događaj i najveselija na njihovom vjenčanju koje se održalo 12.06.1971. godine.

Винчане баби Єлки и дїда Якіма

Мойо дїдо и баба упознали ше 1966. року. Медзи нїма ше родзела любов и вони постали пара. Свой шлебодни час ведно преводзели два роки, покля дїдо не достал позив до войска. И попри два роки нарукованя у морнарици, остали вирни єдно другому. Його дзивка, а моя баба, го чекала. Їх любов и далєй тирвала и жадали ю овиковичиц з малженством. Бабова младша шестра була прещешлїва кед дознала за тоту радосну подїю и була найвеселша на их винчаню котре було 12.06.1971. року.

OŠ Nikole Andrića, Vukovar

Jedna priča o obitelji Nine Karan, učenice 6b razreda

Ovo je slika mog pradjeda sa svojom obitelji. Imao je devetoro djece. Najstariji sin bio je moj djed. Sada njegova djeca žive širom svijeta. Na ovoj slici svi su svečano obučeni (bijele bluze, suknje i odijela). Moje djed je imao dug život i radio u rudniku. Moja prabaka na ovoj slici drži njihovog najmlađeg sina Veleta. Ona nije bila nigdje zaposlena, vodila je domaćinstvo i pazila na djecu. Zahvaljujući njima sada sam okružena velikom obitelji. I drago mi je biti članom te obitelji.

OŠ Tenja

Obiteljska povijest Petre Kiš, učenice 5a razreda

Osoba u sredini je prabaka ANICA ČULJAK, djevojačko RAVLIĆ. Rođena je 12.10.1912.godine a umrla 1994. Rodila se i živjela u Hercegovini. Fotografija je nastala 1960.godine u obiteljskoj kući. Prabaka se na fotografiji nalazi u društvu sina i snahe u kuhinji. Obučena je u crnu odjeću i maramu u znak žalosti. Po zanimanju je bila domaćica.

Osoba u sredini je čukunbaba MATIJA ČULJAK, djevojačko RAVLIĆ. Rođena je 1880. godine a umrla 1978. Živjela i umrla u Hercegovini. Fotografija je nastala oko 1905.godine u obiteljskoj kući u Hercegovini. Fotografija je obnovljena jer je originalni primjer prilično star i ovo je jedna od samo nekoliko sačuvanih Matijinih fotografija. Ostale su izgorile u ratu. Po zanimanju je bila domaćica. Fotografirala se u svakodnevnoj odjeći u društvu nepoznate djece.

Prva osoba s desne strane je dida IVAN ČULJAK. Rođen 1941. godine u Hercegovini. Po zanimanju je građevinar. Fotografija je nastala tijekom služenja vojnog roka u Petrinji 1963.godine. Obučen je u vojnu uniformu i u društvu je dva prijatelja vojnika. U Osijek je doselio 1969. godine zbog sve težeg života u Hercegovini.

OŠ Zmajevac

Fotografija Evelin Anđal

Ova fotografija je nastala 1967.godine. Na fotografiji je Ferenc Pap, očuh moga djeda. Cesta tada nije bila kao danas, nego zemljana. Na slici se vidi i naša kočija ispred naše kuće. Tu je uvijek bila kuća obitelji Anđal. Ne znam kada je sagrađena prva naša kuća, ali stara obiteljska je bila srušena u vrijeme izlivanja starog Dunavca, 1926.godine. Voda je bila toliko visoka da su se ljudi čamcima vozili po ulici. Nakon toga ljudi su bili primorani ponovo sagrađiti svoje kuće. Jožef Anđal, moj pradjed, dao je sagrađiti našu kuću. Kada je on umro, pola kuće i pola zemlje dao je mom djedi, a pola djedinom bratu. Kada su umrli moj djeda i njegov brat, dali su svoje polovice ženama. Moji tata i mama su se vjenčali i htjeli su kupiti ovu kuću jer je tata imao samo jedan dio kuće i morali su nešto izmisliti da bi dobili cijelu kuću. Zato je moj tata kupio kuću za baku da bi dobio polovicu kuće i dao svoj dio zemlje bratiću da bi dobio cijelu kuću. Tako je ova kuća, ipak, ostala Anđal-kuća.

Ez a fénykép 1967-ben készült. Rajta Pap Ferenc, a nagyapám mostohaapja látható. Akkor még nem volt aszfaltozott út, mint ma, csak földút. A képen látható még a házunk előtt álló szekerünk is. Mindig ezen a helyen állt az Angyal család háza. Nem tudom, mikor készült az első házunk, de a régi családi ház összeomlott az öreg Dunavac áradása idején, 1926-ban. A víz olyan magasan állt, hogy az emberek csónakokkal közlekedtek az utcákban. Az árvíz után a falu lakói kénytelenek voltak új házakat építeni. József Angyal, a dédnagyapám építtette a mi házunkat. Halála után a ház és a föld egyik felét nagyapám, a másikat nagyapám testvére örökölte. Haláluk után a feleségeké lett a ház és a föld. Anyukám és apukám összeházasodtak, és szerették volna megvenni ezt a házat, mivel apukámnak csak házrésze volt, és kereste a megoldást, hogy az egész ház az övé lehessen. Apukám házat vett a mamámnak, hogy a ház felét megkaphassa, földrészét pedig unokatestvérénak adta, hogy az egész ház az övé lehessen. Így maradt meg a ház mégis Angyal-ház.

Fotografija Kevin Lovaković

Fotografija prikazuje vršenje žita pomoću parnog stroja. Fotografija je nastala između 1860 i 1870 godine.

Fotografija Silvija Pigli

Na ovoj fotografiji je moj djed Franjo Pigli kao član Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Kotlini. Fotografija je nastala 1956.g.

Ezen a fényképen a nagyapám, Pigli Ferenc látható mint a Sepsei Önkéntes Tűzoltók Egyesületének tagja. A kép 1956-ban készült.

Fotografija Melisa Fabijan

Na ovoj slici je moj prapradjed Jožef Čergić, otac moje prabake Eve Horvat, kasnije Vaš, rođene Čergić. Dida sa konjskom kočijom vozi unuke na vašar. Na kolima su moj djed Laslo Horvat, rođen 1943., kad je imao četiri godine, njegov brat Ferenc, bratići Jožef i Ištvan i sestrična Julia Čergić. Fotografija je nastala 1947.g. u Kučku u Bezdanu.

Ezen a felvételen ükapám, Csörgits József látható, aki dédnagymamám, Csörgits Éva apja volt. Dédnagymamámat később Horvát, majd Vas Évának hívták. A papa lovaskocsival viszi unokáit a vásárba. A kocsin 4 éves korában a papám, Horvát László, aki 1943-ban született, testvére Ferenc, unokatestvérei József, István és Csörgits Júlia. A fénykép 1947-ben készült Kucsuban, Bezdánban.

Fotografija Roland Švajcer

Moj djed, Švajcer Benedek, je radio na pruzi koja je vodila iz Batine do Osijeka. Pruga je oštećena 1965.g. za vrijeme poplave, a nakon toga bila je u prometu do 1968.g. kada su podignute tračnice. Na fotografiji je moj djed sa svojim radnim kolegama, slikan za vrijeme ophodnje pruge.

Az én papám, Svajcer Benedek a Batina-Eszék közötti vasútvonalon dolgozott. A vasútvonal 1965-ben megrongálódott az akkori árvíz idején. Ezt követően még 1968-ig használták, amikor is a síneket felszedték. A fénykép a papámat és a munkatársait a sínek ellenőrzése közben örökítette meg.

Fotografija Viktor Pavlošić

1932. godine se udala moja prabaka za svog prvog muža (od njih šest). Moda je tada bila nositi kratku haljinu, visoke pete, dugi veo i imati pokrivenu glavu. Ponekad je veo bio tako dugačak da su ga nosila mala dječica. Muškarac je morao imati brkove, a kad bi se slikao ili izrekao sudbonosno „da“ i maramu u rukama.

1932-ben férjhez ment a dédnagymamám az első férjéhez (a hatból). Az akkori divat szerint a menyasszony rövid ruhát, magassarkú cipőt, hosszú fátylat viselt, amely az arcát i fedte. Megesett, hogy a menyasszony fátyla olyan hosszú volt, hogy kisgyerekek vitték utána. A vőlegény bajuszt hordott, a fényképezkedés vagy a boldogító igen kimondásakor pedig kendőt is kellett tartania a kezében.

Zmajevac

Lakodalami menet, 1951.

Svadbena povorka, 1951.godina

Utcarészlet:
Az angyal család háza előtt a Rajna utcában, 1967.

Detalj:
Rajna ulica ispred kuće obitelji Anđal, 1967. godine

Vršenje žita pomoću parnog stroja. Fotografija je nastala između 1860. i 1870. godine.

Búza cséplése gőzgéppel. A fényképen 1860 és 1870 között készült.

31.7.1910. godine otvorena je željeznička pruga na relaciji Beli Manastir-Kneževi Vinogradi-Zmajevac-Batina, dužine 26,8 km, kao treća pruga javnog prometa. Pruga je službeno ukinuta 25.5.1968. godine.

1910.07.31. megnyílt a Pélmonostor-Hercegszöllös-Vörösmart-Kiskőszeg közötti, 26,8 km hosszú vasútvonal harmadik, teljes forgalmú vasútként. A vasút hivatalosan 1968.05.25-én szűnt meg

A borospince előtte, 1986.

Ispred vinskog podruma 1986. godine

Život ljudi u selu: krunjenje kukuruza

Az emberek élete falun: kukorica-morzsolás

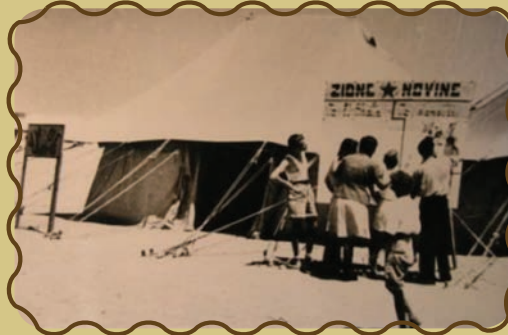
ZMAJEVAC DANAS
VÖRÖSMART MA

OŠ Popovac, PŠ Kneževo

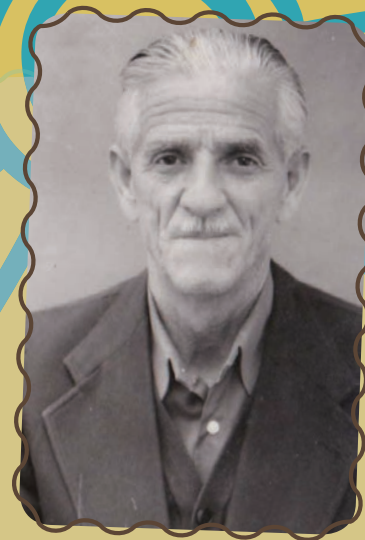
Obiteljska povijest – Karlo Iljazi

- Moja prabaka Marija Iljazi (rođena Filipić-Ožurović) 1923-1996., u mjestu Milna na otoku Braču.
- Odrasla je u bogatoj obitelji koji su u vlasništvu imali dosta zemlje i nekretnina na samoj rivi u Milni.
- Dolaskom Drugog svjetskog rata otok Brač okupiraju talijanska i njemačka vojska.
- 1944. godine većina Dalmacije je isto tako bila okupirana od strane talijanske vojske, kapitulacijom Italije odnosno oslobođenjem Dalmacije jedan dio Dalmatinaca koji su bili u talijanskoj vojsci odlazi na otoke: Brač, Hvar i Korčulu.
- Iste godine talijanska vojska vrši evakuaciju tih otoka u Egipat (El Shatt). U El Shattu je izgrađen izbjeglički logor u kojem je i Marija Filipić-Ožurović isto tako dospjela.
- Tijekom tog zbijega upoznaje talijanskog oficira sa kojim je zatrudnjela te 1946 godine rodila kćer Đurđu. Tada je i zadnji put vidjela tog talijanskog oficira.
- Nakon završetka Drugog svjetskog rata izbjeglički logor u El Shattu se zatvara, a izbjeglice se vraćaju svojim kućama.

- Za to vrijeme Marijin brat Nikola je bio u partizanima.
- Svu njihovu imovinu su nakon rata nacionalizirali te za uzvrat dobivaju staru njemačku kuću u baranjskom selu Popovac.
- Takozvanim vlakom bez voznog reda Marija, Đurđa i brat Nikola dolaze u Popovac gdje i žive nekoliko godina.
- Nakon nekoliko godina brat Nikola odlazi u Šibenik gdje je osnovao svoju obitelj koja i danas živi tamo.

- U istom periodu naseljavanja Baranje doseljava se i Ilmi Iljazi iz republike Makedonije koji se zapošljava kao poljar na "Belju".
- Ilmi Iljazi rođen 1913. godine kao mlad odlazi iz Makedonije i radi kao sluga po skoro svim eurposkim zemljama.
- Za vrijeme Drugog svjetskog rata bio je pripadnik partizana te se i on 1946. godine doseljava u Baranju s troje djece iz prethodnog braka.
- 1947. godine upoznaje Mariju i ženi se s njome.
- Nakon ženidbe doseljavaju se u Kneževo, u braku s Marijom rodilo im se još devetero djece.
- Sva su se djeca bez obzira što nisu svi od istog oca i majke voljeli i cjenili kao rođena braća i sestre.
- Marija i Ilmi imali su izuzetno veliku obitelj: 13-ero djece, 43 unuka i 7 praunuka.

Većina njihovih potomaka i danas živi u Baranji, a ostatak u Njemačkoj i ostalim djelovima Hrvatske.

Karlo Iljazi (rođen 2000. godine)

Kneževa (Foherceglok)

Oko 1820. gradi se i *Stara direkcija* i uz nju podiže park. Grade se stanovi za radnike te staje za goveda, konje i ovce.

Oko 1880. gradi se četverokatni mlin, ložionica za uskotračne lokomotive te depon za održavanje i remont željeznice.

Godine 1697. austrijski car Leopold I., u skladu s tadašnjim običajima, a za posebne zasluge u pobjedi nad Turcima kod Sente, podario je Eugenu Savojskom imanje u južnoj Baranji - *Belje*. Nakon smrti Eugena Savojskog *Belje* dobivaju nadvojvode Habsburg-Latsing, a Kneževa se određuje za upravnu lokaciju te dobiva ime Foherceglok što znači nadvojvodin stan.

Osniva se kovačka i kolarska radionica.

1919. vlasnik *Belja* postaje
Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca.

U Kneževu se gradi pravoslavna crkva, *Nova direkcija* i suvremeni
stanovi za upravu (1937.).

Radi *Mašinska radionica*, Kneževu dobiva vodovod
i osniva se vrtić.

Poljoprivreda Kneževu ima stalno uposlenih oko 400, a
tijekom sezone do 700 radnika koji su obrađivali
sve njive oko Kneževa.

Za vrijeme Domovinskog rata *Belje* i *Poljoprivreda
Kneževu* postaju *Holding Belje*.
Nakon mirne reintegracije *Belje* se bitno smanjuje, a
mjesto Kneževu nazaduje.

Između 1950. i 1960. *Mašinska radionica* pretvara se u Tvornicu
poljoprivrednih strojeva (TPS), kasnije TOS koji upošljava 400 radnika,
a između 1980. i 1990. i do 1000 zaposlenih.

Nansen dijalog centar
Cvjetkova 32
Osijek 31 000
www.nansen-dialogue.net/ndcosijek

Projekt je financijski podržalo:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i
sporta Republike Hrvatske
Donje Svetice 38
Zagreb 10 000
www.public.mzos.hr

